

Pædagogisk assistent Bjarne Bonde og pigegruppen taler om forskelle på drenge og piger. Børnene mener, at **bryster og yndlingsfarver** er nogle af de største forskelle.

des med forståelse fra både personale og forældre, hvis de finder på at tage tøjet af i en lege-situation.

“Hvis vi finder nogle børn i et hjørne af lege-pladsen med bukserne nede, siger vi stille og roligt til dem, at de skal tage tøjet på. Det handler om, hvordan man siger det til børnene – de skal ikke føle sig forkerte,” siger Bjarne Bonde og understreger, at børnene ikke får lov at rende nøgne rundt hverken på legepladsen eller indenfor.

Svært at forklare forældrene

Den afslappede tilgang har ikke altid været at finde hos forældrene. Der har været tilfælde, hvor forældrene har fundet deres poter afklædte i pudrummet eller på badeværelset og efterfølgende har klaget til personalet.

“Nogle forældre misforstod situationen og tænkte straks på overgreb. Vi kunne som personale have svært ved at forklare det naturlige i situationen,” fortæller Bjarne Bonde.

Sammen med andre daginstitutioner afholdt Børnebyen Havnbjerg derfor for nylig en temadag om børns forhold til køn og krop. Fra eksperter fik forældrene mulighed for at høre, hvilke lege i forhold til kroppen, der er naturlige

for børn, og det har været med til at skabe trykthed.

Fælles retningslinjer

Derudover har området Als Nord i Sønderborg Kommune formuleret en politik for krop og køn, som nu ligger på forældrenes interne hjemmeside.

“Vi har fået nogle fælles retningslinjer for, hvordan vi som personale skal reagere, og vi har formuleret over for forældrene,

hvordan vi tackler situationerne her på stedet. Er de uenige, tager vi selvfølgelig en snak med dem, men langt de fleste er trykke ved os som fagpersoner,” tilføjer Bjarne Bonde.

Han har sat pigerne i gang med at tegne omridset af hinanden. De griner, mens de tegner og snakker om, hvem af dem der er højest. Snart efter er alt om kroppe og forskellen mellem piger og drenge lykkeligt glemt for en stund. Nu er det nemlig blevet tid til madpakker. ★

Hvornår er en seksuel børneleg god?

Side 26-27

Tag snakken med forældrene

- **Vær åben.** Vis, at I tager forældrenes bekymringer alvorligt og kan rumme deres frustrationer. Fortæl, hvad I som professionelle opfatter som naturlig og ikke-naturlig seksuel adfærd.
- **Forebyg konflikter.** Informér forældrene om, hvad de kan forvente af seksuel adfærd, når det gælder børn i tre-seksårsalderen. Lad forældrene vide, at I har en faglig viden om, hvad børn i den alder eksperimenterer med, og fortæl, hvordan I har valgt at tackle det.
- **Synliggør jeres faglighed.** Hæng eventuelt en artikel om emnet op på informationstavlen eller kopier et par sider af en bog til nogle forældre, som er bekymret over en bestemt episode. Hvis man har noget konkret at snakke ud fra, kan det gøre det lettere at tage snakken med forældrene.

Kilder: Mimi Strange, klinisk børnepsykolog og direktør for JanusCentret og Anna Louise Stevnhøj, journalist med diplomuddannelse i pædagogisk psykologi

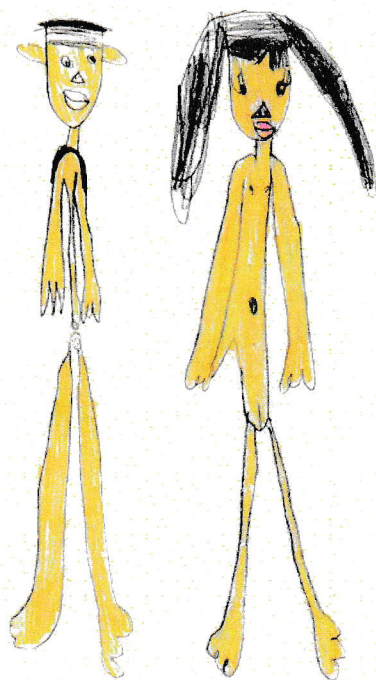
rkjr@foa.dk

Hvornår er en seksuel børneleg god?

Det er helt normalt, at børn er nysgerrige og undersøger egne og andres kroppe – også kønsdelene. Men hvordan skelner man som personale mellem **den gode og den grænseoverskridende seksuelle børneleg?**

Få eksperternes gode råd her.

Af Rikke Jung Rasmussen og Merete Nielsen ★ illustration: Liva 5 år, Laura 5 år, Ask 8 år, Svend 4 år

En god seksuel leg er ...

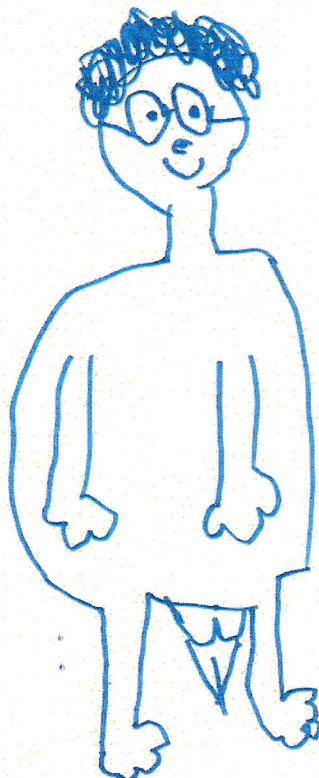
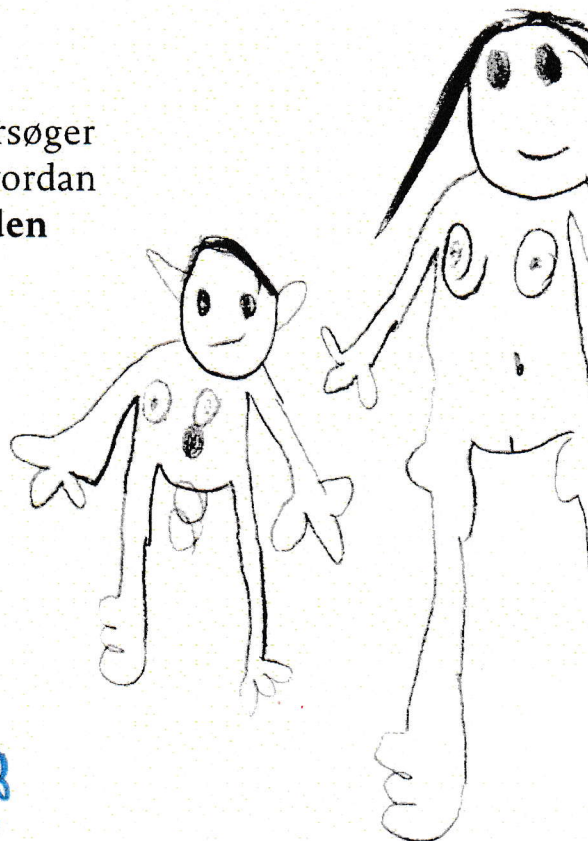
En leg, hvor børnene er cirka lige gamle, lige kloge, og hvor ingen af dem dominerer eller manipulerer. Alle skal have det sjovt og deltage frivilligt. Legene handler typisk om at afsøge fornemmelser og reaktioner i kroppen.

Eksempler kan være at:

- tage tøjet af og kigge på hinandens numser og kønsorganer
- lege kysse-fange-leg
- lege far, mor, børn. For eksempel, hvor børn ligger oven på hinanden og leger 'bolleleg'.

Hvordan ser piger og drenge ud uden tøj på?

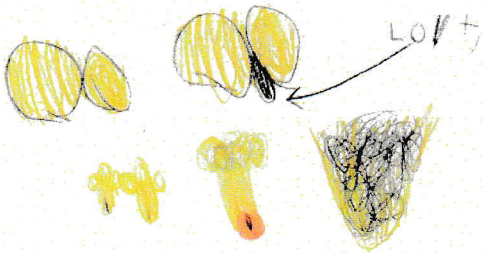
Det bad redaktionen fire børn i alderen fire-otte år om at tegne. Tak for tegningerne, Liva, Laura, Ask og Svend.

1 Onani er helt okay – i enerum

Onani er den mest almindelige form for seksuel adfærd blandt børn. Det starter med, at barnet opdager, at det har en tissemand eller en tissekone og kan stimulere sig selv. For mange børn er det afstressende at onanere – som at bruge en sut. Det er vigtigt, at barnet ikke føler sig forkert eller bliver skammet ud, hvis det onanerer. Når barnet nærmer sig skolealderen (fem-seks-årsalderen), kan man begynde at signalere, at onani hører privatlivet til. Sidder et barn med hænderne nede i bukserne inde på stuen, kan man sige: "Jeg kan se, at du synes, det er dejligt, men det må du gøre, når du er alene." For yngre børn kan man sagtens sige det samme, men man kan ikke forvente, at de husker det til næste gang.

2 Ting hører ikke til i numsen

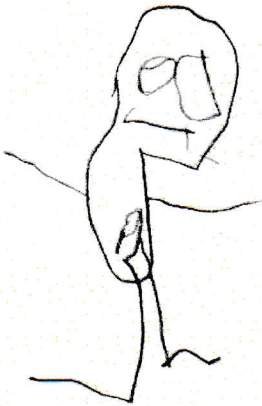

Ligesom børn kan finde på at putte perler i næsen, er der også børn, der eksperimenterer med at stikke for eksempel et legetermometer eller en pind op i numsen for at mærke, hvordan det føles.

Der er ikke noget unaturligt ved, at børn putter ting ind i kropsåbninger, men de voksne skal stoppe det. Den enkle forklaring kan være, at tissekonen og numsen er sart, og der kan komme rifter.

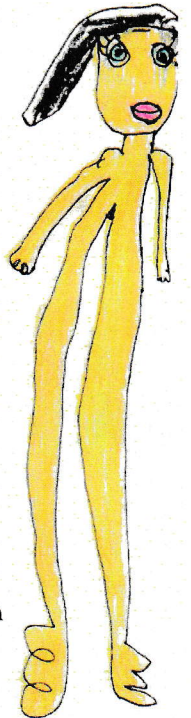
3 Stop seksuelle lege hvis de fylder for meget

Selv om de seksuelle lege er alderssvarende og ikke-grænseoverskridende, kan de komme til at fylde så meget i dagligdagen, at de børn, der ikke gider være med, føler sig udenfor. I de tilfælde bør de voksne sætte alternative lege i gang – gerne lege, der appellerer til de børn, der har været meget aktive i de seksuelle lege.

5 Signalér åbenhed

Voksne skal have samme tilgang til børns seksuelle lege som til andre lege – der er ikke grund til særligt at italesætte dem. Samtidig skal I som voksne signalere en åbenhed, så børnene føler sig trygge ved at komme og sige det, hvis de oplever, at der foregår noget, som går over deres grænser, eller hvis de har svært ved at sige fra. Udtryk som 'numselege' eller 'doktorlege' siger ikke nødvendigvis børnene noget, så vær konkret og sig for eksempel: "Vi ved godt, at nogle af jer har en leg nede bag legehuset, hvor I viser numser og tissekoner frem. Det må I også gerne, men det er vigtigt, at hvis der er nogen, der ikke har lyst, så skal man ikke gøre det."

4 At sutte på tissemand er *no go*

To drenge viser hinanden deres tissemand, og pludselig siger den ene: 'Du skal kysse min tissemand'. Den slags lege kan opstå i børnehaven, og her skal de voksne forsøge at vurdere, om det bare er sjov og ballede, eller om der stikker noget dybere bag – for eksempel at en dreng har set porno derhjemme og forsøger at imitere det. Budskabet er, at det sagtens kan være helt uskyldigt, men at de voksne stille og roligt skal markere over for børnene, at man ikke tager tissekoner og tissemand i munden, fordi man kan få bakterier i munden.

Kilder: Mimi Strange, klinisk børnepsykolog og direktør for JanusCentret, et behandlings- og forskningscenter for børn med seksuelt grænseoverskridende adfærd og Anna Louise Stevnhøj, journalist med diplomuddannelse i pædagogisk psykologi, står bag flere bøger og undersøgelser om børns seksualitet